

Šis dokuments ir tikai informatīvs, un tam nav juridiska spēka. Eiropas Savienības iestādes neatbild par tā saturu. Attiecīgo tiesību aktu un to preambulu autentiskās versijas ir publicētas Eiropas Savienības “Oficiālajā Vēstnesī” un ir pieejamas datubāzē “Eur-Lex”. Šie oficiāli spēkā esošie dokumenti ir tieši pieejami, noklikšķinot uz šajā dokumentā iegultajām saitēm

► **B**

PADOMES DIREKTĪVA 93/13/EEK

(1993. gada 5. aprīlis)

par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos

(OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.)

Grozīta ar:

Oficiālais Vēstnesis

		Nr.	Lappuse	Datums
► <u>M1</u>	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris)	L 304	64	22.11.2011.
► <u>M2</u>	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/2161 (2019. gada 27. novembris)	L 328	7	18.12.2019.

Labota ar:

- **C1** Kļūdu labojums, OV L 17, 19.1.2023., 100. lpp. (93/13/EEK)

PADOMES DIREKTĪVA 93/13/EEK**(1993. gada 5. aprīlis)****par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos***1. pants*

1. Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.

2. Šī direktīva neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai Kopiena, īpaši transporta jomā.

2. pants

Šajā direktīvā:

- a) “negodīgi noteikumi” ir 3. pantā definēti līguma noteikumi;
- b) “patērētājs” ir jebkura fiziska persona, kura līgumos, uz ko attiecas šī direktīva darbojas nolūkos, kas ir ārpus tās amata, nodarbošanās vai profesijas;
- c) “pārdevējs vai piegādātājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura šīs direktīvas aptvertos līgumos darbojas nolūkos, kas ir saistīti ar tās amatu, uzņēmējdarbību vai profesiju, neatkarīgi no tā, vai tas ir valsts vai privāts.

3. pants

1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

2. Noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, ja tas sastādīts jau iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot to saturu, jo īpaši saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem.

Tas, ka par zināmu noteikumu aspektiem vai par kādu īpašu noteikumu notikusi atsevišķa apspriešanās, neizslēdz šī panta piemērošanu pārējam līgumam, ja vispārējais līguma novērtējums norāda, ka tas tomēr ir iepriekš noformulēts standartlīgums.

▼B

Ja pārdevējs vai piegādātājs norāda, ka par kādu standarta noteikumu notikusi atsevišķa apspriešanās, pierādījuma pienākums šai sakarā ir viņam.

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.

4. pants

1. Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.

▼C1

2. Noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas ne uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, ne uz cenas un atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, ciktāl šie noteikumi ir vienkāršā, skaidri saprotamā valodā.

▼B*5. pants*

Līgumos, kuros visi vai atsevišķi patērētājam piedāvāti noteikumi ir rakstveidā, šiem noteikumiem vienmēr jābūt sastādītiem vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. Ja rodas šaubas par kāda noteikuma nozīmi, priekšroka dodama interpretācijai, kas ir vislabvēlīgākā patērētājam. Šos noteikumus par interpretāciju nepiemēro 7. panta 2. punktā noteikto procedūru kontekstā.

6. pants

1. Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.

2. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus lai nodrošinātu to, ka patērētājs nezaudē šīs direktīvas piešķirto aizsardzību tādēļ, ka par līgumam piemērojamajām tiesībām ir izvēlētas valsts, kas nav dalībvalsts, tiesības, ja līgumam ir cieša saistība ar dalībvalstu teritoriju.

7. pants

1. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.

2. Šā panta 1. punktā minētie līdzekļi ietver noteikumus, saskaņā ar kuriem personas vai iestādes, kurām atbilstoši valsts tiesībām ir likumīgas intereses patērētāju aizsardzībā, var saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem iesniegt prasību tiesā vai kompetentās pārvaldes iestādēs, lai panāktu lēmumu par to, vai līguma noteikumi, kas sastādīti vispārējai izmantošanai, ir negodīgi, un, lai minētās personas vai iestādes varētu piemērot atbilstošus un efektīvus līdzekļus šo noteikumu ilgstošas izmantošanas novēršanai.

▼B

3. Pienācīgi ņemot vērā valstu tiesību aktus, 2. punktā minētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus var atsevišķi vai kopā vērst pret vairākiem pārdevējiem vai piegādātājiem vienā un tajā pašā tautsaimniecības nozarē, vai to apvienībām, kuras izmanto vai iesaka izmantot tos pašus vispārējos līguma noteikumus vai līdzīgus noteikumus.

8. pants

Dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni.

▼M1*8.a pants*

1. Ja dalībvalsts pieņem noteikumus saskaņā ar 8. pantu, tā informē Komisiju par to, kā arī par visiem turpmākiem grozījumiem, jo īpaši, ja minētie noteikumi:

— attiecina negodīguma novērtējumu uz individuāli apspriestiem līguma noteikumiem vai uz cenas vai atlīdzības atbilstīgumu, vai

— ietver līguma noteikumu sarakstus, ko uzskata par negodīgiem.

2. Komisija nodrošina, ka 1. punktā minētā informācija ir viegli pieejama patērētājiem un tirgotājiem, *inter alia* īpašā tīmekļa vietnē.

3. Komisija 1. punktā minēto informāciju nosūta pārējām dalībvalstīm un Eiropas Parlamentam. Komisija apspriežas ar ieinteresētajām personām par minēto informāciju.

▼M2*8.b pants*

1. Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, ko piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētās sankcijas ir iedarbīgas, samērīgas un atturošas.

2. Dalībvalstis var ierobežot šādu sankciju piemērošanu, attiecinot tās tikai uz situācijām, kad valsts tiesību aktos ir skaidri noteikts, ka līguma noteikumi ir negodīgi jebkuros apstākļos, vai ja pārdevējs vai piegādātājs turpina izmantot līguma noteikumus, kas konstatēti kā negodīgi galīgajā lēmumā, kurš pieņemts saskaņā ar 7. panta 2. punktu.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka, piemērojot sankcijas, attiecīgajos gadījumos ņem vērā šādus neizsmeļošus un indikatīvus kritērijus:

- a) pārkāpuma būtība, smaguma pakāpe, apmērs un ilgums;
- b) jebkura rīcība, kuru pārdevējs vai piegādātājs veicis, lai mazinātu vai novērstu kaitējumu, kas nodarīts patērētājiem;
- c) pārdevēja vai piegādātāja visi iepriekšējie pārkāpumi;
- d) pārdevēja vai piegādātāja pārkāpuma rezultātā gūtais finansiālais labums vai novērstie zaudējumi, ja ir pieejami attiecīgie dati;

▼ M2

- e) sankcijas, kas pārdevējam vai piegādātājam piemērotas par to pašu pārkāpumu citās dalībvalstīs pārrobežu gadījumos, ja informācija par šādām sankcijām ir pieejama, izmantojot ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/2394 ⁽¹⁾ izveidoto mehānismu;
- f) jebkuri citi vainu pastiprinoši vai mīkstinājoši faktori, kas piemērojami lietas apstākļiem.

4. Neskarot šā panta 2. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad jāpiemēro sankcijas saskaņā ar Regulas (ES) 2017/2394 21. pantu, tas ietver iespēju vai nu piemērot naudas sodus, izmantojot administratīvas procedūras, vai arī uzsākt tiesvedību naudas soda piemērošanai, vai abas iespējas; šādu naudas sodu maksimālais apmērs ir vismaz 4 % no pārdevēja vai piegādātāja gada apgrozījuma attiecīgajā dalībvalstī vai dalībvalstīs.

5. Gadījumos, kad jāpiemēro naudas sods saskaņā ar 4. punktu, bet informācija par pārdevēja vai piegādātāja gada apgrozījumu nav pieejama, dalībvalstis ievieš iespēju piemērot naudas sodu, kura maksimālā summa ir vismaz 2 miljoni EUR.

6. Dalībvalstis līdz 2021. gada 28. novembrim 1. punktā minētos noteikumus un pasākumus dara zināmus Komisijai un nekavējoties paziņo tai par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas tos ietekmē.

▼ B*9. pants*

Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu visvēlākais pēc pieciem gadiem kopš 10. panta 1. punktā minētā datuma.

10. pants

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai ne vēlāk kā līdz 1994. gada 31. decembrim izpildītu šās direktīvas prasības. Par to dalībvalstis tūlīt informē Komisiju.

Šos noteikumus piemēro visiem līgumiem, ko slēdz pēc 1994. gada 31. decembra.

2. Kad dalībvalstis pieņem šos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka metodes, kā izdarīt šādas atsauces.

3. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai galvenos savu tiesību aktus, ko tās pieņēmušas jomā, uz ko attiecas šī direktīva.

11. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/2394 (2017. gada 12. decembris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbild par tiesību aktu izpildi patērētāju tiesību aizsardzības jomā, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 345, 27.12.2017., 1. lpp.).

PIELIKUMS

3. PANTA 3. PUNKTĀ MINĒTIE NOTEIKUMI

1. Noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir šādas:

- a) izslēgt vai ierobežot pārdevēja vai piegādātāja juridisko atbildību patērētāja nāves vai miesas bojājumu gadījumā šī pārdevēja vai piegādātāja darbības vai bezdarbības rezultātā;
- b) nevajadzīgi izslēgt vai ierobežot patērētāja juridiskās tiesības attiecībā uz pārdevēju vai piegādātāju vai citu pusi, ja pārdevējs vai piegādātājs pilnīgi vai daļēji neizpilda kādu līguma noteikumu, vai arī izpilda tos neatbilstoši, ieskaitot iespēju veikt ieskaitu pret parādu pārdevējam vai piegādātājam, ja patērētājam pret tiem ir jebkādas prasības;
- c) padarīt saistošu patērētājam tādu līgumu, kurā pārdevēja vai piegādātāja sniedzamie pakalpojumi pakļauti nosacījumam, kura izpilde ir atkarīga tikai un vienīgi no viņa gribas;
- d) ļaut pārdevējam vai piegādātājam paturēt patērētāja samaksātās summas, ja pēdējais izlemj neslēgt līgumu vai to nepildīt, nesniedzot patērētājam iespēju saņemt līdzvērtīga apjoma kompensāciju no pārdevēja vai piegādātāja, ja pēdējais ir līgumu anulējošā puse;
- e) pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju;
- f) atļaut pārdevējam vai piegādātājam anulēt līgumu pēc paša ieskatiem, ja patērētājam nav paredzēta tāda pati iespēja, vai ļaut pārdevējam vai piegādātājam paturēt par vēl nesniegtiem pakalpojumiem saņemtas naudas summas, ja līgumu anulē pārdevējs vai piegādātājs;
- g) ļaut pārdevējam vai piegādātājam pārtraukt beztermiņa līguma darbību bez pamatota paziņojuma, ja vien šādai darbībai nav nopietns pamats;
- h) automātiski pagarināt noteikta termiņa līguma darbību, jo patērētājs nav norādījis savādāk, ja patērētājam savas vēlmes paziņošanai par līguma darbības nepagarināšanu ir bijis dots nepamatoti īss laiks;
- i) neatgriezeniski saistīt patērētāju ar noteikumiem, ar kuriem tam nav bijusi reāla iespēja iepazīties pirms līguma slēgšanas;
- j) ļaut pārdevējam vai piegādātājam vienuspusēji grozīt līguma noteikumus bez līgumā noteikta pamatota iemesla;
- k) ļaut pārdevējam vai piegādātājam vienuspusēji bez pamatota iemesla grozīt piegādājamā produkta vai pakalpojuma īpašības;
- l) paredzēt, ka preču cenu nosaka piegādes brīdī, vai ļaut preču pārdevējam vai pakalpojumu piegādātājam paaugstināt savu cenu, abos gadījumos nedodot patērētājam attiecīgas tiesības anulēt līgumu, ja galīgā cena ir pārāk augsta salīdzinājumā ar cenu, par kuru bija vienošanās līguma slēgšanas brīdī;
- m) dot pārdevējam vai piegādātājam tiesības noteikt, vai piegādātās preces vai pakalpojumi ir atbilstoši līgumam, vai dot tiem ekskluzīvas tiesības interpretēt visus līguma noteikumus;

▼B

- n) ierobežot pārdevēja vai piegādātāja pienākumus ievērot saistības, ko uzņēmušies tā pārstāvji, vai padarīt tā saistības atkarīgas no atbilstības kādai īpašai formalitātei;
- o) piespiest patērētāju izpildīt visus tā pienākumus, ja pārdevējs vai piegādātājs neizpilda savējos;
- p) dot pārdevējam vai piegādātājam iespēju nodot tālāk tā tiesības un pienākumus atbilstoši līgumam bez patērētāja piekrišanas, ja tas var samazināt patērētāja garantijas;
- q) izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā vai izmantot jebkādas citas tiesiskās aizsardzības līdzekļus, jo īpaši, pieprasot patērētājam iesniegt sūdzības tikai šķīrējtiesā, uz ko neattiecas juridiskas normas, nevajadzīgi ierobežojot tam pieejamos pierādījumus vai liekot tam pierādīt faktus, kurus, atbilstoši attiecīgajiem tiesību aktiem, vajadzētu pierādīt citai līguma pusei.

2. Šā pielikuma 1. punkta g), j) un l) apakšpunkta darbības joma

- a) Šā pielikuma 1. punkta g) apakšpunkts neskar noteikumus, ar kuriem finanšu pakalpojumu piegādātājs atstāj sev tiesības bez paziņošanas vienpusēji izbeigt beztermiņa līguma darbību, ja tam ir pamatots iemesls, ar nosacījumu, ka šim piegādātājam ir nekavējoties par to jāinformē otra līguma puse vai puses.
- b) Šā pielikuma 1. punkta j) apakšpunkts neskar noteikumus, ar kuriem finanšu pakalpojumu piegādātājs patur sev tiesības bez paziņošanas izmainīt procentu likmi, ko maksā patērētājs, vai kas jāsamaksā patērētājam, vai arī citas samaksas par finanšu pakalpojumiem lielumu, ja tam ir pamatots iemesls, ar nosacījumu, ka šim piegādātājam ir pie pirmās izdevības par to jāinformē otra līguma puse vai puses un ka tā (tās) var nekavējoties brīvi lauzt līgumu.

Šā pielikuma 1. punkta j) apakšpunkts arī neskar noteikumus, ar kuriem pārdevējs vai piegādātājs atstāj sev tiesības vienpusēji izmainīt beztermiņa līguma nosacījumus, ar noteikumu, ka tam laikus jāinformē patērētājs un ka patērētājs var brīvi lauzt līgumu.

- c) Šā pielikuma 1. punkta g), j) un l) apakšpunktu nepiemēro
 - darījumiem ar vērtspapīriem, finanšu instrumentiem un citiem produktiem vai pakalpojumiem, ja cena ir saistīta ar izmaiņām kotēšanā biržā vai biržas indeksā, vai kursu kapitāla tirgū, ko pārdevējs vai piegādātājs nekontrolē;
 - līgumiem par ārzemju valūtas, ceļotāju čeku vai ārzemju valūtā izteiktu starptautisku maksājumu pieprasījumu pirkšanu vai pārdošanu.
- d) Šā pielikuma 1. punkta l) apakšpunkts neskar līguma punktus par cenu indeksāciju, ja tā ir likumīga, ar nosacījumu, ka ir skaidri aprakstīts veids, kādā cenas mainās.